

Kære pårørende
af Marie Lenstrup

Hun har gjort det igen, Eva Jørgensen. Vendt sin egen ulykke i luften og lavet den om til en omsorgsfuld gave til alle os andre pårørende til mennesker med alvorlige diagnoser.

Evas mand Steffen fik den aggressive sclerosesygdom ALS kort før deres bryllup og deres søns fødsel, og året efter var han død. Det skrækkelige forløb skrev hun om med smertende ærlighed i sin første bog, *Vi ses i morgen*, mens hendes anden bog, *Sorrig og glæde*, handlede om den tunge tid bagefter, hvor hun langsomt måtte finde tilbage til livet. Selvom ALS heldigvis er en sjælden sygdom, er de problemstillinger og følelser, bøgerne så fint beskriver, fuldstændig genkendelige for pårørende til mange andre kroniske og langvarige sygdomme.

I de seneste år har Eva Jørgensen holdt foredrag landet over om sine oplevelser og har dermed mødt utallige andre pårørende til alle mulige andre sygdomme. Undervejs må hun have opdaget, hvor meget vi pårørende har til fælles – ja, faktisk omtaler hun os nu som Pårørendeklubben. Og det er til medlemmerne af den klub, hun har skrevet sin seneste bog, *Kære pårørende*.

Når diagnosen falder, starter vi alle i samme øjeblik forfra i 0. klasse, som hun siger. Vi skal til at lære en forfærdelig masse om sygdom og sundhedsvæsen og støttemuligheder, samtidig med at vi skal komme overens med gennemgribende ændringer i vores identitet, vores hverdag og vores forhold til hinanden.

Fokus kommer meget nemt til ensidigt at handle om det konkrete, der kan gøres ved sygdommen, mens de menneskelige reaktioner og relationer bliver overset. Styrken i *Kære pårørende* ligger ikke så meget i de praktiske råd, som for en dels vedkommende også findes andre steder og som (naturligt nok) fokuserer på de korte, ret akutte forløb, som jo er det, forfatteren har prøvet på sin egen krop.

Rådene er skam gode nok, men der, hvor bogen virkelig får værdi og træder i karakter, er i de mere filosofiske og empatiske afsnit, som søger at afdække, hvorfor vi føler og reagerer, som vi gør, når vi bliver kastet ud i den krise, som en alvorlig diagnose medfører. Dertil har forfatteren god hjælp af en lille håndfuld professionelle (en hospitalspræst, en psykolog, en socialrådgiver og to sygeplejersker) og tre pårørende (til en blodpropsramt, en hjertepatient og en kræftsyg), som alle bidrager med fine betragtninger og indsigter. Ikke så meget om, hvad man skal gøre, men mere om, hvordan man kan begynde at forstå og finde mening i det, der sker omkring én og indeni én.

Man kunne sagtens kritisere en vægtning her og en udeladelse der, men i betragtning af at der findes så forsvindende lidt materiale, der taler som ligestillet til pårørende uafhængigt af diagnoser, vil jeg meget hellere rose bogen for dens mange gode sider. Den sætter tanker i gang og hjælper selvforståelsen på glem – og så er den, ligesom de to forrige bøger, skrevet i et smukt og præcist sprog. Med Eva Jørgensen i hånden er man i umådeligt sympatisk og empatisk selskab.

Eva Jørgensen: *Kære pårørende: kom godt igennem en svær tid*. Forlaget Rosinante, ISBN 9788763820493, kr. 249,95.